

Treoirlíne Beartais an Aire Talmhaíochta, Iascaigh, Slándála Bia agus Dúlra..., Uimh. WJZ/, lena leasaítear an Treoirlíne Bheartais maidir le hiompar ainmhithe ag teochtaí arda

An tAire Talmhaíochta, Iascaigh, Slándála Bia agus Dúlra,

Ag féachaint d’Airteagal 4:81 den Acht um an Dlí Riaracháin Ginearálta agus d’Airteagal 3 de Rialachán (CE) Uimh. 1/2005 ón gComhairle an 22 Nollaig 2004 maidir le hainmhithe a chosaint le linn iompair agus le linn oibríochtaí gaolmhara, agus lena leasaítear Treoir 64/432/CEE agus Treoir 93/119/CE agus Rialachán (CE) Uimh. 1255/97 (IO 2005 L 3);

Foraithníonn sé an méid seo a leanas:

Airteagal I

In Airteagal 1 den Treoirlíne Bheartais maidir le hlompar Ardteochta Ainmhithe, in ionad ‘má dhéantar an t-iompar ag teocht lasmuigh de 35 chéim Celsius ar a laghad le modh iompair nach bhfuil feistithe le córas fuaraithe ghníomhaigh’, cuirtear ‘má dhéantar an t-iompar ag teocht lasmuigh de 30 céim Celsius ar a laghad le modh iompair nach bhfuil feistithe le córas fuaraithe ghníomhaigh nó má bhaineann an t-iompar le héisc ornáideacha, reiptílí, iasc inite, portáin nó gliomaigh, go ndéantar an t-iompar ag teocht lasmuigh de 35 chéim Celsius ar a laghad le modh iompair nach bhfuil feistithe le córas fuaraithe ghníomhaigh’.

Airteagal II

Tiocfaidh treoirlíne an bheartais seo i bhfeidhm an lá tar éis fhoilsiú Iris an Rialtais ina n-áirítear í.

Foilseofar na treoirlínte beartais seo, mar aon lena nótaí míniúcháin, in Iris Oifigiúil an Rialtais.

AN tAIRE TALMHAÍOCHTA, IASCAIGH, SLÁNDÁLA BIA AGUS DÚLRA,

Nóta Míniúcháin

1. Réamhrá

Sonraítear sa treoirlíne bheartais seo, maidir le hiompar ag teochtaí comhthimpeallacha arda, an toirmeasc ar 'ainmhithe a iompar nó a shocrú go n-iomprófar ainmhithe ar bhealach is dóigh a mbeidh na hainmhithe thíos le díobháil nó fulaingt gan ghá' a leagtar síos in Airteagal 3 de Rialachán (CE) Uimh. 1/2005 ón gComhairle an 22 Nollaig 2004 maidir le hainmhithe a chosaint le linn iompair agus le linn oibríochtaí gaolmhara agus lena leasaítear Treoir 64/432/CEE agus Treoir 93/119/CE agus Rialachán (CE) Uimh. 1255/97 (IO 2005 L 3 anseo feasta: Rialachán Iompair). D'fhéadfadh strus teasa agus fulaingt a bheith mar thoradh ar ainmhithe a iompar i ndálaí aimsire te, rud a sháraíonn an toirmeasc seo. Bunaíodh i dtreoirlíne bheartais 2020 gurb amhlaidh atá i gcónaí ag teocht lasmuigh de 35 céim nó níos mó. Leis an leasú seo ar threoirlíne an bheartais, déantar an teorainn teochta lasmuigh a choigeartú ó 35 céim Celsius go 30 céim Celsius, toisc go léiríonn léargais eolaíocha nua go bhfuil baol mór ann go dtiocfaidh strus teasa ar ainmhithe os cionn na teochta lasmuigh sin. Tá feidhm ag an treoirlíne bheartais maidir le gach iompar san Ísiltír, fiú má thagann siad ó thíre eile nó má tá siad ar an mbealach chuig tír eile. I gcás éisc ornáideacha, reiptílí, éisc atá le hithe, portáin agus gliomaigh a iompar, fanann an teorainn teochta lasmuigh ag 35 céim Celsius.

2. Iarmhairtí teochtaí arda do leas ainmhithe

Léirítear i dtuarascáil eolaíoch an Údaráis Eorpach um Shábháilteacht Bia (EFSA) maidir le rioscaí leasa a bhaineann le hiompar ainmhithe¹, agus an bhogthaise atá i réim san Ísiltír, go bhfuil baol suntasach ann i gcónaí go mbeidh fadhbanna leasa mar gheall ar strus teasa ag baint le teocht lasmuigh de 30 céim Celsius nó níos airde. Léiríonn an tuarascáil chéanna gur mó na rioscaí maidir le strus teasa ag teochtaí lasmuigh atá níos ísle ná 30 céim Celsius i gcás speiceis éagsúla ainmhithe freisin. Chun praiticiúlacht threoirlíne an bheartais a chur san áireamh freisin, roghnaíodh teorainn teochta chineálach do gach speiceas ainmhithe maidir le gach iompar faoi réir cheanglais Airteagal 3 den Rialachán Iompair. Is ionann an teorainn sin agus an teorainn teochta atá ann cheana féin do chianiompar. Is é is cúis leis an teorainn teochta sin le haghaidh cianiompair ná glao ón gCoimisiún Eorpach ó 2019 ar na Ballstáit gan cianiompar a cheadú a thuilleadh nuair atáthar ag súil le teocht lasmuigh de 30 céim Celsius nó níos airde feadh na slí. Thug Aire LVMN freagra ar an nglao sin, mar a rinne go leor Ballstáit eile den Aontas Eorpach.

Mar sin féin, fiú ag teochtaí comhthimpeallacha faoi bhun 30 céim, is féidir fulaingt gan ghá mar gheall ar strus teasa teacht ar ainmhithe atá á n-iompar. Mar a thuairiscítear sa Phlean Náisiúnta um Iompar Beostoic ag Teochtaí Foircneacha, déanann an NVWA seiceálacha breise in De Bilt ó theocht lasmuigh tuartha de 27 gcéim Celsius. Déanann sé gníomhaíocht forfheidhmithe i gcás strus teasa agus fulaingt ainmhithe a thagann ann mar thoradh ar iompar faoi dhálaí te, rud atá ina shárú ar Airteagal 3 den Rialachán Iompair.

Is airde an riosca go bhfulaingteoidh ainmhithe i ndálaí teo le linn iompair ná i gcásanna eile (e.g. i stáblaí). Tá dhá chúis leis sin. Ar an gcéad dul síos, is gníomhaíochtaí breise iad luchtú agus iompar, agus is gnách freagairt struis in ainmhithe ag gabháil leo. Dá bhrí sin, is tapúla a éiríonn ainmhithe róthé. Ar an dara dul síos, le linn iompair, bíonn ainmhithe níos gaire dá chéile i gcomparáid le bheith sa stábla, le níos lú spáis os a gcionn don aeráil riachtanach, rud a fhágann gur lú atá siad in ann teas a gcoirp a scaoileadh. Ní féidir leis na hainmhithe éalú ón gcás seo chun fuarú. Ar na cúiseanna thuas, tá údar maith ann, dá bhrí sin, a lua go bhfuil ardriosca fulaingthe gan ghá i gcónaí ag baint le hiompar ainmhithe ag teochtaí lasmuigh de 30 céim agus os a chionn ag an mbogthaise atá i réim san Ísiltír.

Tá eisceacht i gceist le héisc ornáideacha, reiptílí, éisc tomhaltóirí, portáin agus gliomaigh a iompar. Is é is cúis leis sin, i gcás na gcatagóirí ainmhithe sin, go háirithe i gcás an iliomad speiceas a choinnítear agus a thrádáiltear san Ísiltír, nach bhfuil sé inchreidte go bhfuil seans méadaithe acu strus teasa a fhulaingt le linn iompair os cionn 30 céim Celsius. Is minic a chónaíonn éisc ornáideacha agus reiptílí ina ngnáthóg nádúrtha faoi dhálaí maireachtála te nó brothallacha fiú. Ina

¹ An tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, 7 Meán Fómhair 2022 'Leas na muc le linn a n-iompair' (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>), an tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, an 7 Meán Fómhair 2022 'Leas eallaigh le linn iompair' (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>), an tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, an 7 Meán Fómhair 2022 'Leas éan agus coiníní tí a iompraítear i gcoimeádáin' (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>), an tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, an 7 Meán Fómhair 2022 'Leas athchogantach beag le linn iompair' (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>), an tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, an 7 Meán Fómhair 2022 'Leas eachainmhithe le linn iompair' (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

theannta sin, iompraítear éisc ornáideacha i málaí le huisce i gcoimeádáin pholaistiréin. Is gnách go n-iompraítear éisc intomhalta, portáin agus gliomaigh in uisce. Téann an t-uisce seo suas de réir a chéile, mar sin, níltear ag súil go n-ardódh teocht an uisce le linn iompair go leibhéil a chuirfidh na héisc, na portáin agus na gliomaigh i mbaol. Thairis sin, níl aon tuairim ar fáil ó EFSA maidir leis an uasteocht chomhthimpeallach chun reiptílí, éisc ornáideacha, éisc inite, portáin agus gliomaigh a iompar. Níl aon réasúnú eolaíoch ann go gcuirfí le leas na n-ainmhithe sin mar thoradh ar an uasteocht a íslíú. Ní leagtar síos ach oiread uasteocht le haghaidh iompar na n-ainmhithe sin sa togra ón gCoimisiún Eorpach maidir le hathbhreithniú a dhéanamh ar an Rialachán Iompair. Ar deireadh, tá fiseolaíocht ainmhithe na gcatagóirí seo difriúil le fiseolaíocht mamach, is é sin le rá go bhfeidhmíonn a gcóras bainistithe teasa ar bhealach difriúil agus gur féidir leo teochtaí níos airde a sheasamh. Mar sin féin, tá uasteochtaí i gceist leis na catagóirí ainmhithe sin freisin agus bíonn fadhbanna ann os cionn na dteochtaí sin. Dá bhrí sin, tá an teorainn de 35 céim roimhe sin i bhfeidhm i gcónaí maidir leis na catagóirí ainmhithe sin.

3. Pleanáil ag eagraí iompair

Leagtar béim sa Rialachán Iompair ar an tábhacht a bhaineann le dea-phleanáil maidir le hiompar ainmhithe. Le hAirteagal 5(3), abairt tosaigh agus pointe (a), ceanglaítear orthu siúd a eagraíonn iompar ainmhithe a áirithiú, roimh gach iompar, nach gcuirfear leas na n-ainmhithe i mbaol mar gheall ar chomhordú neamhleor na gcodanna éagsúla den iompar agus go gcuirfear dálaí aimsire san áireamh. Dá bhrí sin, is gá gníomhú in oirchill. Ciallaíonn sé sin nár cheart ainmhithe a iompar in aon chás má tá riosca ann go dtrasnódh iompar faoi bhealach limistéar ina mbeidh an teocht lasmuigh 30 céim Celsius nó níos airde. Fiú agus teochtaí a bhfuiltear ag súil leo faoi bhun 30 céim, mar gheall ar an seans go mbeidh fadhbanna leasa ann i ndáil leis an speiceas agus leis an gcatagóir ainmhithe ag teochtaí áirithe, ní mór a mheas go cúramach an féidir iompar a dhéanamh. Má tharlaíonn iompar ag teochtaí lasmuigh de 30 céim nó níos airde, tá sé tábhachtach, ar mhaithe le leas na n-ainmhithe, nach gcuirtear moill fhada ar an iompar agus, más gá, go mbíonn áit oiriúnach ann inar féidir na hainmhithe a dhíluchtú agus cóiríocht a thabhairt dóibh. Ar an ábhar go leantar den iompar – a laghad agus is féidir – i gcásanna den sórt sin, ní dhéanfaidh sin dochar, ar ndóigh, don fhóras go ndéantar sárú ar Airteagal 3 den Rialachán Iompair agus déanfar gníomhaíocht forfheidhmiúcháin dá bhrí sin.

4. Modhanna iompair le córais chuisniúcháin

Toisc go mbaineann sé leis na dálaí do na hainmhithe sa mhodh iompair i ndeireadh na dála, níl feidhm ag an treoirlíne bheartais seo ach amháin maidir le feithiclí nach bhfuil feistithe le córas fuaraithe ghníomhaigh in urranna na n-ainmhithe, eadhon aerchóiriú. Tá modhanna iompair ina bhfuil córais chuisniúcháin ghníomhaigh in ann fuarú leordhóthanach a dhéanamh (nó téamh a dhéanamh, mar a dhéantar i gcás iompar cóirithe sicíní lae) ar an teocht sa mhodh iompair, beag beann ar an teocht lasmuigh, go teochtaí atá taitneamhach do na hainmhithe. Ní leor aeráil (meicniúil nó eile) a bheith ann chun glacadh leis go bhfuil córas fuaraithe ann de réir bhrí na treoirlíne beartais seo, toisc go séideann aeráil isteach aer te ón taobh amuigh. Cé go bhféadfadh sé sin a bheith níos taitneamhaí do na hainmhithe, ní laghdófar an teocht do na hainmhithe, rud a fhágann nach mbíonn aon athrú ar an mbaol fulaingthe. Go háirithe le linn tréimhsí nuair a bhíonn an truicail eallaigh ina stad, amhail le linn tranglaim tráchta a d'fhéadfadh a bheith ann nó le linn thréimhsí sosa an tiománaí, méadaíonn an teas i bhfeithiclí gan fuarú gníomhach go tapa, agus ní choisceann aeráil é sin. Maidir le hiompar ainmhithe nach gcumhdaítear leis an treoirlíne bheartais seo mar gheall ar chóras cuisniúcháin ghníomhaigh a bheith ann, ní mór dóibh, ar ndóigh, forálacha an Rialacháin Iompair a chomhlíonadh fós, rud a fhágann, i measc nithe eile, nár cheart go mbeidh na hainmhithe thíos le díobháil ná fulaingt gan ghá le linn iompair.

5. Ualach rialála

Tugtar míniú sa treoirlíne bheartais seo ar an Rialachán Iompair; dá bhrí sin, ní dhearnadh aon anailís ar an ualach rialála.

6. Tástáil cur chun feidhme agus infhorfheidhmitheachta

Achoimre tástála

Sa Tástáil um Fhorfheidhmiú, Indéantacht, agus Frithsheasmhacht in aghaidh Calaoise (tástáil HUF), tagann an NVWA ar an gconclúid go bhfuil an treoirlíne bheartais infhorfheidhmithe agus indéanta le teorainn. Deir an NVWA go n-eascaíonn an teorainn sin as easpa bunús dlí chun measúnú a dhéanamh ar an teocht ar an mbealach roimh chianiompar agus — más airde an teocht sin ná 30 céim Celsius ar an mbealach — gan an t-iarratas ar iompar a phróiseáil. Deir an NVWA freisin nach féidir sárúithe a bhrath ach amháin *in flagrante delicto*, rud a fhágann nach féidir leis an NVWA gníomhú in oirchill iompair intíre. Ina theannta sin, deir an NVWA nach sonraítear sa treoirlíne bheartais conas is féidir leis an NVWA a dhéanamh amach gur sáraíodh an treoirlíne bheartais. Anuas air sin, deir an NVWA – ós rud é gur dócha gur minice a bheidh laethanta ann a shroichfidh an teocht 30 céim Celsius nó níos mó amach anseo – go mbeidh air i gcónaí úsáid na n-acmhainní a mheá chun faireachán a dhéanamh ar leas ainmhithe le linn iompair i gcoinne faireachán a dhéanamh ar rioscaí eile maidir le leas ainmhithe. Maidir leis an eisceacht i gcás iompar trí mhodh iompair atá feistithe le córas fuaraithe ghníomhaigh, deir an NVWA nár cuireadh in iúl aon chritéir nach mór do chórais den sórt sin a chomhlíonadh. Dá bhrí sin, níl an NVWA in ann measúnú a dhéanamh air sin. Deir an NVWA freisin nach mór a chur in iúl go soiléir sa mheabhrán míniúcháin a ghabhann leis an treoirlíne bheartais nach bhfuil an treoirlíne bheartais contrártha don Rialachán Iompair. Ar deireadh, tugann an NVWA le fios nach bhfuil sé cinnte cad a tharlódh má eisíonn an NVWA deimhniú sláinte nuair a bheidh sé níos fuaire ná 30 céim Celsius, agus má ghlacann sé gníomh forfheidhmithe ina dhiaidh sin le linn iompair san Ísiltír má théann an teocht thar 30 céim Celsius.

Freagairt

Ní mór don NVWA a mheas, roimh chianiompar, an bhfuil an phleanáil iompair a chuirtear ar fáil réalaíoch agus an gcomhlíonann sí na rialacha atá leagtha síos sa Rialachán Iompair. Mar a léirítear thuas, sonraítear sa treoirlíne bheartais seo an toirmeasc ar ‘ainmhithe a iompar nó a bheith á n-iompar ar bhealach gur dócha go ndéanfaidh sé díobháil nó fulaingt gan ghá do na hainmhithe’ a leagtar síos in Airteagal 3 den Rialachán Iompair. Más rud é, roimh chianiompar, gur léir cheana féin gur dócha go mbeidh sé níos teo ná 30 céim Celsius ar an mbealach, is féidir leis an NVWA a chinneadh, dá bhrí sin, nach gcomhlíonann an phleanáil iompair rialacha an Rialacháin Iompair. Mar shampla, soláthraíonn an treoirlíne bheartais tacaíocht dhlíthiúil don NVWA maidir le measúnú a dhéanamh ar an bpleanáil iompair roimh chianiompar. Ós rud é gur léirmhíniú í an treoirlíne bheartais ar an toirmeasc ar ‘ainmhithe a iompar nó a bheith á n-iompar ar bhealach inar dócha go mbeidh siad ina gcúis le díobháil nó fulaingt gan ghá’ mar a leagtar síos in Airteagal 3 den Rialachán Iompair, níl sé contrártha don Rialachán Iompair.

I gcás an ghearriompair agus an iompair intíre, níl planáil iompair den sórt sin éigeantach faoin Rialachán Iompair. Dá bhrí sin, ní féidir gníomhú in oirchill anseo, agus braitheann forfheidhmiú ar thorthaí *in flagrante delicto*. Ina theannta sin, ní shaorann deimhniú sláinte a eisítear an t-iompróir óna fhreagracht as leas ainmhithe agus iad á n-iompar. Ní mór don iompróir an t-iompar a dhéanamh fós de réir rialacha an rialacháin iompair, rud a cheadaíonn forfheidhmiú má chinneann an NVWA go bhfuil an t-iompróir ag iompar ainmhithe ag 30 céim Celsius.

Is féidir leis an NVWA a chinneadh dó féin conas is féidir leis a léiriú gur sáraíodh an treoirlíne bheartais. Is féidir le NVWA modh den sórt sin a mhionsonrú tuilleadh i dtreoir oibre, mar a rinneadh le treoirlíne bheartais 2020 inarb é 35 chéim Celsius an uasteorainn le haghaidh iompar ainmhithe.

Tá sé intuigthe gur cheart don NVWA, sa chleachtas, cinneadh a dhéanamh bunaithe ar na hacmhainní atá ar fáil maidir le tréidlianna oifigiúla agus maoirseoirí eile a imscaradh faoi mhaoirseacht.

Maidir leis na critéir nach mór don fhuarú gníomhach a chomhlíonadh, soiléirítear sa mheabhrán míniúcháin a ghabhann leis an treoirlíne bheartais seo go gciallaíonn sé sin aerchóiriú, lena n-áirítear an teocht sa mhodh iompair — beag beann ar an teocht lasmuigh — a fhuarú go leordhóthanach go teochtaí atá taitneamhach do na hainmhithe. Ní gá a rá nach mór modhanna iompair a bhfuil cuisniúchán gníomhach den sórt sin acu a bheith fós i gcomhréir le forálacha an Rialacháin Iompair, rud a fhágann — i measc nithe eile — nár cheart go mbeidh na hainmhithe thíos le díobháil ná fulaingt gan ghá le linn iompair.

7. Fógra a thabhairt

PM

Chun Treoir 2015/1535 (an Treoir maidir le Fógra) a chomhlíonadh, tugadh fógra faoin dréacht-Rialachán don Choimisiún Eorpach faoin uimhir **PM**. Le linn na tréimhse neamhghníomhaíochta de thrí mhí, mar a thugtar uirthi, rinne an Coimisiún Eorpach nó Ballstáit eile an méid seo a leanas: **PM**. Toradh an fhógra.

AN tAIRE TALMHAÍOCHTA, IASCAIGH, SLÁNDÁLA BIA AGUS DÚLRA,